

8-10-2019

THE SYSTEM AND CONTENT OF STUDENT SELECTION IN BELT WRESTLING

Abdulaziz Usubjon ugli Khamiddjanov
Namangan State University

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Khamiddjanov, Abdulaziz Usubjon ugli (2019) "THE SYSTEM AND CONTENT OF STUDENT SELECTION IN BELT WRESTLING," *Scientific Bulletin of Namangan State University*. Vol. 1 : Iss. 4 , Article 60.
Available at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss4/60>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact sh.erkinov@edu.uz.

THE SYSTEM AND CONTENT OF STUDENT SELECTION IN BELT WRESTLING

Cover Page Footnote

???????

Erratum

???????

BELBOG'LI KURASH SPORT TURIGA O'QUVCHILARNI SARALASH TIZIMI VA MAZMUNI

Хамиджонов Абдулазиз Усубжон ўғли

Аннотация: Ushbu maqolada belbog'li kurash sport turiga bolalarni saralashda ularni qobiliyatlarini va iqtidorlarini aniqlash tizimi va mazmunini, hamda saralashning birinchi bosqichini maktabgacha ta'lim muassasalarida amalga oshirish zarurligi haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Belbo'g'li kurash, Jismoniy tarbiya, sportchilarni saralash, maktabgacha ta'lim, mo'ljal olish, boshlangich tayyorgarlik.

THE SYSTEM AND CONTENT OF STUDENT SELECTION IN BELT WRESTLING

Khamiddjanov Abdulaziz Usubjon ugli

Abstract: This article provides information about the system and content of identifying abilities and talents, as well as the need for the first stage of selection in preschool educational institutions for belt wrestling.

Keywords: Belt Wrestling, physical education, athlete selection, preschool education, goal setting, initial training.

СИСТЕМА И СОДЕРЖАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОГО ОТБОРА В КУРАШЕ

Хамиджонов Абдулазиз Усубжон угли

Аннотация: В данной статье представлена информация о системе и содержании выявления способностей и талантов, а также о необходимости проведения первого этапа отбора в дошкольные образовательные учреждения детей по курашу.

Ключевые слова: борьба на поясах, физическое воспитание, отбор спортсменов, дошкольное образование, целеполагание, предварительная подготовка.

Mamalakatimiz Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruv tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari tog'risida" gi farmonini imzolanishi jismoniy tarbiya bo'yicha faoliyat olib barayotgan barcha murabbiy o'qituvchilar zimmasiga ulkan vazifa va masuliyat yuklandi. [1]. Bugungi kunda shiddat bilan rivojlanayotgan sportning barcha turlari oldida turgan eng muhim vazifalardan biri bu, istedadli sportchilarni sport turlariga saralash va yo'naltirish, ushbu masala yuzasidan yaqin o'tmishda va hozirgi kunda ham ko'plab olimlar ilmiy izlanishlar olib borishmoqda. Belbog'li kurash sport turiga istodli sportchilarni saralash masalasi nafaqat kurash balki barcha sport turlari oldida turgan, dolzarb muomolardan biri sifatida o'rganilmoqda. Xususan ushbu mavzu yuzasidan bir qator olimlar ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. [2]

Mavzuni yoritish uchun sport turlariga bolalarni saralash tizimi va mazmuni bo'yicha yetakchi mutaxassislar jumladan, xorijda va MDH mamlakatlarida sport turlariga bolalarni saralash tizimi va mazmuni mavzusi bilan A.N. Leontev (1960), S.L. Rubinshteyn (1960), V.A. Krutetskiy (1968), K.K. Platonov (1970) L.V. Volkov, L.P. Matveyev, V.P. Filin (1983), K.K. Platonov (1987), N.A. Bernshteyn (1990), V.I. Lyax (1999), P.Hirtz (1995), W. Ljach (1997), A.A. Novikov, Yu.V. Verxoshanskiy, V.M. Dyachkov, M.A. Godik, V.M.

Zatsorskiy, M.Ya. Nabatnikova, L.P. Matveev, V.N. Platonov, V.P. Filin, A.P. Kuptsov, G.S. Tumanyan, va boshqa ko'pgina olimlar tadqiqot ishlarini olib borganlar. [5]

Respublikamizda jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi, sport kurashi nazariyasi, sport mashg'ulotlarining nazariy asoslari, sport kurashi mashg'ulotlarinig uzviyligini ta'minlashning nazariy va metodologik asoslari bo'yicha Salomov R.S., A.Q. Ataev, I.I. Alixanov F.A, 8.Yusupov K.T., Nurshin va boshqa tadqiqotchi olimlar nazariy va amaliy jihatlarini yoritgan. [4]

Bundan tashqari, jismoniy tarbiya darslarini tashkil etish, jismoniy tarbiya bo'yicha darsdan tashqari mashg'ulotlar, turli hududlarda bolalar sportini rivojlantirish, istedadli va iqtidorli sportchilarni saralash va sport turlariga yo'naltirish, sport kurashi bo'yicha o'quv trenirovka mashg'ulotlarni tashkil etish, sport kurashi mashg'ulotlarini rejalashtirish, sport turlariga bolalarni saralash mazmunini tizmlashtirish mavzusi yuzasidan T. Usmonxo'jaev, R. Salamov, F. Kerimov, Sh. Xonkeldiev, A. Abdullaev, R. Xalmuxamedov, V. Shin G. Abdurasulova, S. Tajibayev, Sh. Mirzakulov. N. Azizov, Nurshin, va boshqalar ilmiy izlanishlar olib borib o'zlarini darslik, o'quv qo'llanma, maqola va tezislarda saralash tizimini asoslovchi yangidan-yangi ma'lumot va tavsiyalar ishlab chiqishgan. [3]

Belbog'li kurash sport turiga saralashning dastlabki bosqichi albatta maktabgacha ta'lim muassasalarida amalga oshiriladi, bunda biz quyidagi hal qilinishi lozim bo'lgan vaziyatlarga to'qnash kelishimiz mumkin, bu holatlar tadqiqot jarayoni davomida oydinlashtirilishi talab qilinadi.

- o'quvchilarning yoshi va jinsiga mos, kurash sport turiga oid, qobiliyatlarni mavjudligi ;

- o'quvchilarning individual imkoniyatlari, kurash sport turiga oid umumiy jismoniy tayyorgarligi yaxshi rivojlanganligi;

- kurash turiga, o'quvchini xarakter va temperamantini mos kelishi;

- o'quvchilarning antropometrik ko'rsatkichlari, gavda o'lchamlarini kurash sport turiga mos kelishi;

- kurash sport turiga oid qobiliyatlarning tarkibi, va qay darajada rivojlanganligi;

O'quvchilarning yoshi va jinsiga mos, kurash sport turiga oid qobiliyatlarni mavjudligi, bu jarayonda sportchilarning fiziologik, psixologik imkoniyatlarini inobatga olib, shug'ullanuvchilar organizimiga beriladigan yuklamalarni ijobiy va salbiy tomonlarini o'rganib chiqish, va aynan kurashchiga xos fazilatlarni, qobiliyatlarni, mavjudligi aniqlanadi, shu bilan birgalikda, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini murabbiy sportchilarni sport turiga saralash bosqichida umumiy hamda maxsus tayyorgarligi qay darajada ekanligini aniqlab, o'quvchining kuchli rivojlangan jismoniy sifatlarini sport turi texnika-taktikasining mos variantlari sportchilarni saralashda asosiy vosita bo'la oladi. Murabbiyning pedagogik mahorati doimo izlanuvchanligi bu faqat o'zi bilgan metodlar asosida emas, balki yuqori natijarga erishayotgan hamkasblari faoliyatidan o'ziga andoza olish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bundan tashqari, o'quvchilarning antropometrik ko'rsatkichlari gavdaning ma'lum har bir o'lchamlarini, qolaversa bo'yi, og'irligiga qarab kurash texnik-taktik sxemalarini ishlab chiqish va o'z navbatida yuqori natijalarga erishgan sportchilarning kun tartibini, mashg'ulotlarda hamda musobaqa jarayonidagi ruhiy, irodaviy, axloqiy jihatlarini taxlil qilish, bundan

tashqari saralangan kurashchilar bilan yuqori natijaga erishgan sportchilarni qobiliyatlarini solishtirish, o'xshashlik va kamchiliklarini, o'rganib taxlil qilish, bu esa o'z navbatida saralanayotgan kurashchini qobiliyati kurashning texnik-taktik xarakterlarni egallashdagi mahoratini, murabbiy oldindan ko'ra bilishi mumkin bo'ladi.

Sportga oid mo'ljal olish va harakatlarga oid qobiliyatli bolalarni saralash bo'yicha bir nechta o'zaro farqlanuvchi holatlar ajratib ko'rsatiladi, Belbog'li kurash sportida o'quvchilarni saralash tizimini bosqichlarga bo'lib chiqilganda, quyidagicha tartibda, ya'ni:

- boshlang'ich tayyorgarlik guruhiga qabul qilinuvchi sportchilarni, sportga nisbatan mo'ljal olish;
- boshlang'ich sportga ixtisoslashgan sportchilarni, sportga nisbatan mo'ljal olish;
- boshlang'ich sportga ixtisoslashtirish yo'nalishidagi o'quv-mashg'ulotlar guruhlarida istiqbolli sportchilarni saralab olish;
- chuqurlashtirilgan ixtisoslashtirish o'quv-mashg'ulotlar guruhlarida istiqbolli yosh sportchilarni saralab olish;
- sportga oid takomillashtirish guruhlarida istiqbolli sportchilarni saralab olish. [5].

Murabbiy, sportchining harakat a'zolari faoliyatini shakllantirishga jismoniy sifatlarini tarbiyalashga qaratilgan mashq jarayonini amalga oshiradi. Shunday ekan ushbu hislatlar o'z tengdoshlariga nisbatan yaxshi rivojlangan o'quvchilarni saralab olishi tezroq natijaga erishishini ta'minlaydi. Murabbiy mashg'ulot jarayoniga o'quvchilarni saralab olar ekan, sport dargohida faqat istiqbolli bolalarni vijdonan tanlab olish (bu pedagogik, ijtimoiy, psixologik, metodik-biologik usullardan tarkib topgan xarakterlar majmuining tashkiliy-metodik tadbirlari tizimi bo'lib, sport mutaxassisligiga saralanayotgan bolalarning iste'dodi va qobiliyati mazkur usullar yordamida aniqlanadi), ularning qaysi sport turiga layoqatli ekanligini aniqlash (hozirgi paytda sportning 16 turi bo'yicha bolalarni saralashning ham miqdoriy, ham sifatiy tuzilmasi aniqlash) farz va qarzdir. Lekin har qanday vaziyatda ham trener bolalarni sportga saralar ekan, ulardagi ijobiy omillar yig'indisiga e'tibor berishi va albatta bolaning astoydil ishtiyoqli, mehnatga layoqati va o'ziga xos xislatlarini hisobga olishi shart.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruv tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari tog'risida" gi farmonini Toshkent shahri, 2018-yil 5-mart.
2. Kerimov F.A. Sport kurashi nazariyasi va usuliyati, Toshkent "O'z DJTI" nashriyoti-matbaa bo'limi 2001-yil.
3. Kerimov F.A. Sport sohasidagi ilmiy tadqiqotlar, Toshkent "Zar qalam" nashriyoti 2004-yil.
4. Salomov R.S. Sport mashg'ulotining nazariy asoslari "O'z DJTI" nashriyoti-matbaa bo'limi Toshkent 2005-yil
5. Xalmuxamedov R.D. Shin V.N. Abdurasulova G.B.Tajibayev S.S. Yosh yakkakurashchilar ko'p yillik tayyorgarlik jarayonining turli bosqichlarida saralashning me'yorlari